

Positiones medicae de lacte, / quas, favente ... ex auctoritate ... Lucae van de Poll, ... publicae ventilationi submittit Olaus Wingius.

Contributors

Wingius, Olaus.
Poll, Lucas van de, 1630-1713.
Utrechtsche Academie.

Publication/Creation

Trajecti ad Rhenum : Ex officinâ Francisci Halma, Academiae Typographi, MDC XCVI. [1696]

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/mpf4zt88>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

**wellcome
collection**

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

POSITIONES MEDICÆ
DE

L A C T E,

Q U A S,

FAVENTE DEO TER OPT. MAX.

Ex Auctoritate Magnifici D. Rectoris,

D. LUCÆ VAN DE POLL,

J. U. D. & Codicis in Inclytâ Academiâ Rheno-
Trajectinâ Professoris Ordinarii,

NEC NON

*Amplissimi Senatus Academici consensu, & Nobilissima
Facultatis MEDICÆ Decreto,*

PRO GRADU DOCTORATUS,

Summisque in MEDICINA Honoribus & Privilegiis
rite ac legitime consequendis,

Publica ventilationi submittit

OLAUS WINGIUS, Sudermannia-Suecus,

Ad diem 15. OCTOB. horâ locoque solitis.

TRAJECTI ad RHENUM,

Ex Officinâ FRANCISCI HALMA, Academiae

Typographi, clc lcc xcvi.

Serenissimi & Potentissimi

REGIS SUECIAE

Summo Archiatro ;

U T E T

Præsidi collegii Medici
Holmenfis

Generoso , Amplissimo & Experientissimo

Dno Doctori URBANO
H I E R N E ,
Mœcenati & Fautori suo
optimo ,

in signum grati animi , positiones
hasce qualescunque cum voto
cujuslibet prosperitatis

Offert , ac se suaque

Submisit commendat

Auctor.

LACTE.

CAPUT I.

De Physiologia Lactis.

1.

Ac est humor albus & dulcis, constans præprimis partibus oleosis, terrestribus & aquosis, cum sanguine mammis vel uberibus adductus, ubi intra illarum glandulas secretus, in alvos lactiferos evacuandus deponitur.

2. Lac non est sanguis candore infectus, nec sanguis in lac convertitur, sed lac e sanguine ope glandularum separatur.

3. Neque est chylus, qui e receptaculis suis per peculiare ad mammas meatus recta deducitur post coctionem: nunquam enim ejusmodi viæ inventæ sunt, neque rationi consentaneum est, ejusmodi reperiri.

4. Natura simplicissimo modo operatur; frustra itaque mammis adscribitur officina aliqua transmutatoria, vel fermentum aliquod peculiare, cum reliqui in corporibus humores glandularum ope separentur.

5. Statuere itaque ex chylo albicante fieri sanguinem rubicundum & vice versa ex sanguine lac albicans, id est naturam arguere actum agere, & infectum reddere quod factum est.

6. Lactis albedo adscribenda est partibus lac constituentibus & vasis secretoriis seu glandulis, quæ instar cribri sunt, quod non transmittit, nisi particulas poris ejus apprime respondentes; vix autem fermento alicui in glandulis mammarum.

7. Lactis superficies distincta est in tenues & minutos globulos, qui plures luminis radios reflectunt, albedinemque ejus constituunt.

8. Ob dulcedinem Lac valde arridet infantibus, pueris, puellis aliisque, qui fibrarum plexum delicatorem habent, & nimium timent adfrictum.

9. Lac, cibusque ex illo præparati, cito saturant, cum pingues sint, omni fere acrimonia careant, & ventriculum ultra non urgeant.

10. Lac autem, ut & alia dulcia, quæ ut plurimum pinguia sunt, ideoque supernatant, paulo avidius sumta, nausæam potius quam appetentiam conciliant.

11. Quod lac partibus oleosis, terrestribus & aquosis constet, satis superque evincunt butyrum, caseus & serum, quæ ab eo fiunt.

12. Partes constituentes lac ita dictum virginale, emulsiones aliosque liquores albos, ex particulis oleosis, terrestribus & aquosis, compositos, illi etiam albedinem lactis, unde scilicet fit & quibus partibus constet, non parum illustrant.

13. Butyrum a lacte solo motu, caseus autem & serum per adjectionem acidorum separantur.

14. Lac præter partes oleosas, aqueas & terrestres, particulis etiam volatilibus & acidis constat. per has connexio lactis solvitur; per illas vero conservatur.

15. Sic ebutyrationem lactis impedit saccharum, ob sal suum volatile oleosum, quod lactis partes combinat, consistentiam conservat; contra vero acidum connexionem illam solvit, & secessionem particularum introducit.

16. Lacti acidum inesse indicant. 1. Cibi & potus, quorum nulli acido carent. 2. Lactis coagulatio & aciescentia: veterascendo enim aciescit. 3. Transmutatio artificiosa sanguinis in lac per acida, lactis vero in sanguinem, per alcalia.

17. Acidum illud tanquam ligatum & implicatum est, ramosis olei partibus, donec per æstatis vel ignis calorem, accedente acido, motum accipiat pars vero ejus ad motum minus apta, dispersa in formam coaguli redigitur.

18. Secretio lactis in mammis, perficitur ope glandularum & tubulorum; in utero vero ope placentæ uterinæ, quæ etiam glandulosum quoddam est corpus.

19. Lac non secus, ac alios humores, interdum reduci per vasa lymphatica, verosimile est.

20. Id quoque fieri posse, confirmant earum exempla, quarum mammæ primo tumuere lacte, postea vero prorsus detumuere, ita ut lac per alia loca eruperit.

21. Naturæ scrutatori non sufficit lactis secretionem in mam-

mis post conceptionem vel partum adscribere prudentiæ naturæ.

22. Copiosius v. ad mammas post conceptionem fertur ob spiritum feminis masculini, qui facit partes lacteas facilius & citius secerni & præcipitari a sanguine, non modo in mammis, sed & in utero; penetrat enim spiritus ille totam sanguinis femineæ massam.

23. Post partum autem, excluso foetu, qui ante multum chylosi in utero pro nutrimento accipiebat, necesse est regurgitet chylus & copiosior deprehendatur; imprimis ad mammas, ubi copiosæ glandulæ adsunt, aptæ, ad secernendum lac e sanguine.

24. Ob varietatem particularum, visciditatem & pinguedinem, lac fervorem subito concipit & in ingentem spumam elevatur, eundemque fervorem diu retinet.

C A P U T I I.

De statu lactis præternaturali.

1. Lactis generatio læditur, ubi lac vel abundat, vel deficit vel depravatur.

2. Abundat ex chylo copioso, & laxa glandularum constitutione.

3. Deficit lac; ubi generatio ejus parcior, vel plane nulla fit.

4. Parcior fit, ob nimias sanguinis effusiones, menses vel lochia nimis large fluentia; nec non ob alios morbos, lactantes vel puerperas affligentes.

5. Parcior etiam vel plane nulla lactis fit generatio, vitio vel mammarum, vel chyli.

6. Vitio mammarum quando vel desunt, vel ineptæ sunt ad lac producendum & reservandum.

7. Ineptæ sunt, ob duritiem glandularum, vel naturalem vel accessoriam, per adstringentia vel austera externe mammis imposita.

8. Vitio chyli, generatio impeditur, quando chylus vel plane nullus, vel ineptus defertur.

9. Plane nullus defertur, vel ob sui deficientiam per inediam, coactam vel voluntariam, vel læsionem viarum lactis.

10. Viæ, per quas deberet secerni vel deferri, variis modis læduntur, vel per obstructionem, erosionem, ruptionem, dissectionem, vel ob angustiam viarum seu vasorum, per quæ discretio & alatio fieret.

11. Depravatio lactis fit ratione vel 1. Coloris, ubi lac flavum &c. 2. Saporis, ubi amaricans vel fallum. 3. Consistentiæ ubi lac tenuius vel crassius emittitur.

12. Huc etiam referri possunt raræ & insuetæ potius, quam p. n. lactis evacuationes, respectu sexus & ætatis, in viris & virginibus, quales factæ sunt in tota quadam Familia Daniæ juxta observat. Celeberr. Bartholini.

13. Lac cogulatum merito etiam præternaturale dicitur.

14. Coagulatio lactis fit ab aëre vel ab adjecto acido.

15. Ab aëre, imprimis æstivo, ab innumeris, per, aëra volitantibus, particulis nitrosis & acidis, quæ lacti commixtæ, nexum ejus solvunt, & partes salinas ab aliis secedere faciunt.

16. Acidum, quo magis ad austeritatem accedit, eo coagulationes reddit firmiores; Ita coagulum vituli leniter acetum autem fortiter coagulat.

17. Lac emulctum non tam subito, ac sanguis, in serum & grumos facescit, cum lactis partes non tam distractæ sunt, ac sanguinis, sed intimius agglomeratæ & arctius implicatæ.

18. Coagulatio lactis in mammis fit vel ab 1. Impletione, si convenienti tempore non exsugitur. 2. Aëre frigidior. 3. Usu nimio acidorum. 4. Terrore seu spiritibus revocatis, depauperatis & perturbatis, unde humores non facile circulantur & lac in coagulum abit.

C A P U T I I I.

De Semiotice Lactis.

1. Mammæ, quo molliores & laxiores, eo copiosius lac suppeditant. 2. Signa lactis boni & bene constituti, sumantur ex 1. Bona lactantis constitutione. 2. Suavi lactis sapore. 3. Candido colore, & 4. Consistentia neque nimis tenui vel crassa, sed cujus guttula ungui superfusa, non facile diffluit, verum instar unionis & cristallinæ guttæ subsistit integra.

3. In cura lactis optimum est signum, ubi sitis, quæ in principio vehemens erat, postea sensim mitigatur.

4. Verum si multi flatus observentur, murmura audiantur, dolor ventris, nausea, vomitus, febris vel dolor capitis urgeant, consultum est abstinere a cura, juxta egregium illud Coi: Lac præbere

capite dolentibus malum, malum vero & febricitantibus, & quibus hypochondria elata aut murmurantia, & siticulosis. Malum item quibus biliosæ dejectiones, febres acutæ & copiosa sanguinis evacuatio facta est. Convenit v. tabidis non admodum valde febricitantibus lac præbere, & in febribus longis & languidis, dum nullam ex supra dictis signis adsit & præter rationem extenuatis. Sect. V. aph. 64.

5. Lac in mammis non semper est signum amissæ virginitatis. Observatum enim est mares, virgines, infantes, capras ante coitum & hircos lac aluisse.

6. Mulieri gravidæ si lac e mammis copiose fluat, foetum imbecilem significat. Hippocr. Sect. V. aph. 52.

C A P U T I V.

De conservatione lactis sana.

1. Conservatio lactis sana unice fere dependet ab observationibus rerum non naturalium.
2. Aër temperatus ut salutis & humorum; ita & lactis optimus est conservator.
3. Copioso cibo & potu materiam lactis refarciunt nutrices; illis vero deficientibus, imminuitur lactis copia.
4. Quædam ex potatione vini copiosum generant lac aliis vero inde minuitur.
5. Aliæ ex hac, aliæ ex alia specie cerevisiæ copiosum suppeditant lac, non enim omnes ejusdem sanguinis & temperiei sunt, neque omnia præcipitantur ab omnibus: Id ergo melius experientia, quam regulis patet.
6. Lac generantia sunt, quæ multum chylum suppeditant, nec non quæ chylum facile a sanguine separant.
7. Lac v. minuentia, quæ exsiccant, lenissime adstringunt & separationem lactis impediunt, quo multum facit victus parcus & parum humidus.
8. Caveant sibi lactantes ab acidis: ut enim alcalia omnia lac conservant, ita acida illud corrumpi faciunt.
9. Motus, quies, somnus, vigiliæ, item alvi excretio vel retentio in excessu vel defectu, varie etiam lac alterant.
10. Affectus animi immediate agunt in spiritus animales, & spiritus

in corporis nostri fluores. Cavendum itaque lactantibus ab illis, quæ spiritus & fluores vel nimis accendunt utpote sunt ira & amor; vel figunt quales sunt tristitia & mœror.

C A P U T V.

De usu lactis.

1. Lac muliebri reliquis speciebus merito præfertur, quippe quod ex cibis conficitur, quorum partes magis cum nostro alimento conveniunt.
2. Vaccinum quia est familiare, absque nausea assumitur & ob crassitiam optime nutrit.
3. Asininum ob tenuitatem & feri sui copiam facile distribuitur & immodicam partium ariditatem temperat.
4. Lac inter alimenta est præstantissimum, ast requirit corpus purum, viscera sana & primas vias liberas.
5. Lac optime nutrit, ob 1. Visciditatem & concrescendi aptitudinem. 2. Partium, quibus constat, varietatem, convenientem suppeditat materiam partibus nutriendis. 3. Convenientiam quam cum substantia corporis habet, facile in eam mutari potest. 4. Quod satis superque evincunt infantes, vituli & homines, qui solo lacte augentur & pinguescunt.
6. Lac in multis morbis gravibus & desperatis incredibili profusus cum successu adhibitum est, utpote in scorbuto, phthisi, tabe, podagra, dysenteria, calculo &c.
7. In phthisi, serosa lactis pars ulcus abstergit, caseosa consolidat, & butyrosa totum corpus nutrit.
8. In tabe, lac respectu tenuitatis, facile distribuitur & bene temperat ratione vero visciditatis & pinguedinis optime nutrit.
9. Lac dulce tepidum omnium humorum acrimoniam, ipsiusque veneni temperat.
10. Cura variarum lactis læsionum, respectu causarum & circumstantiarum satis ampla & varia est; ego vero hisce jam rivulos claudens,

Omnia Omnipotenti Voveo.